

*Куришко О.О., к.е.н.,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» (м. Суми)*

ЕЛЕКТРОННА ПОДАТКОВА ПЕРЕВІРКА ЯК ФОРМА ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

В умовах господарської діяльності будь-який суб'єкт господарювання підлягає податковому контролю зі сторони податкових органів. Необхідно зазначити, що існує широкий перелік інструментів податкового контролю, проте найбільші ризики для підприємства `несе саме податкова перевірка.

Податковим кодексом України визначено поняття та порядок проведення податкових перевірок, які класифіковано на камеральні, документальні та фактичні. В умовах інтеграції національної податкової системи до прогресивного світового досвіду в рамках документальних перевірок з 2014 року передбачено застосування сервісу електронної податкової перевірки [1].

Ініціатором даного виду перевірки є сам платник податку. Використання такого інструменту податкового контролю позиціонується як додатковий сервіс, що дозволяє пройти позапланову документальну дистанційну перевірку, проте до платника податку висуваються окремі вимоги:

- незначний рівень податкового ризику платника податків;
- наявність правильно оформленої заяви щодо ініціювання електронної податкової перевірки, вимоги стосовно заповнення якої визначені Порядком подання платником податків заяви про проведення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки та прийняття рішення територіальним органом Міністерства доходів і зборів України про проведення такої перевірки [3];
- диференціація можливості використання електронної податкової перевірки в залежності від розміру платника податку (електронні перевірки можуть використовувати платники податків, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, з 01 січня 2014 року; суб'єкти господарювання мікро-, малого та середнього бізнесу - з 01 січня 2015 року, а всі інші платники податків - з 01 січня 2016 року);
- наявність у платника податку ведення податкового обліку в електронному вигляді, подачі податкових декларацій та документів, що засвідчують своєчасність погашення податкового зобов'язання;
- можливість проведення податкової перевірки виключно за податкові періоди, які не підлягали документальній плановій або позаплановій перевірці.

На основі розгляду специфіки проведення електронної податкової декларації визначено, що даний вид податкового контролю є добровільним сервісом, який можуть використати платники податку за власним бажанням в залежності від їх розміру та з урахуванням наявності автоматизованого ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Незважаючи на те, що даний вид сервісу є добровільним, існують окремі недоліки його використання в сучасних умовах практичної діяльності платника податку, зокрема:

- незначне поширення в господарській практиці подачі податкової звітності в електронній формі саме малими підприємствами - суб'єктами спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, в тому числі фізичними особами – підприємцями;

- фактична відсутність у переважній більшості суб'єктів спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності автоматизованої системи ведення бухгалтерського обліку і подачі податкової звітності та окремого працівника-бухгалтера, який його забезпечує;

- існування ризиків розголошення інформації про окремі напрямки господарської діяльності суб'єкта господарювання третім особам (комерційної таємниці, що стосується контрагентів, сировини та матеріалів, технологічного процесу);

- відсутність інформаційної прозорості стосовно методики визначення ризику платника податків, що регулюється Методичними рекомендаціями щодо складання плану-графіка проведення планових перевірок суб'єктів господарювання, затвердженими наказом Державної податкової адміністрації України № 190 від 01.04.2011 року [2];

- недосконалість механізму проведення електронної податкової перевірки, що визначається:

- можливістю формування податкового запиту податковими органами до платника податку щодо надання копій бухгалтерських документів в паперовому вигляді;

- неможливість проведення електронної податкової перевірки щодо періодів, які вже підлягали документальній плановій або позаплановій перевірці;

- існування законної можливості відмови від проведення електронної перевірки податковим органом у разі не існування технічної можливості перевірки окремих податків і зборів;

- тривала процедура розгляду можливості проведення електронної перевірки (10 календарних днів з моменту отримання відповідної заяви від платника податків і необхідних документів);

- порушення принципів всеохоплення та територіальної диференціації (можливість подання заяви та проведення електронної податкової перевірки податковими органами лише за місцем ведення податкового обліку платника податку).

Отже, загалом введення сервісу електронної податкової перевірки необхідно розглядати як прогресивний крок, проте в сучасних умовах наявні істотні недоліки щодо застосування даного інструменту податкового контролю.

Список використаної літератури

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 г. № 2755-VI.
2. Методичні рекомендації щодо складання плану-графіка проведення планових перевірок суб'єктів господарювання, затвердженими наказом Державної податкової адміністрації України від 01.04.2011 року № 190.
3. Про затвердження Порядку подання платником податків заяви про проведення документальної невиїзної позапланової електронної перевірки та прийняття рішення територіальним органом Міністерства доходів і зборів України про проведення такої перевірки, Наказ Міністерства доходів і зборів України від 03.06.2013 № 143.